

Akademia Wychowania Fizycznego im. Bronisława Czecha w Krakowie; 31-571 Kraków, al.
Jana Pawła II 78

ANALIZA RYNKU TURYSTYCZNEGO UKRAINY

Michał Rogal

Grupa ORT/W

Nr indeksu: 33332

Rok- IV TiR

Spis treści

.....	2
WSTĘP.....	2
ROZDZIAŁ – I – Podstawowe informacje.....	2
1.....	2
2.Położenie fizyczno geograficzne.....	2
3.Podział administracyjno- terytorialny.....	2
.....	2
Rys. 1. Podział administracyjny Ukrainy.....	2

4.Granice i ich charakterystyka.....	2
5.Ludność.....	3
Tabela 1. Populacja Ukrainy w latach 2000- 2008.....	3
Tabela 2. Struktura wiekowa mieszkańców Ukrainy.....	3
6.Sytuacja makroekonomiczna.....	4
Tabela 3. Podstawowe wskaźniki ekonomiczne.....	4
.....	4
5.1 Bezrobocie.....	4
5.2 Płace.....	4
5.3 Inwestycje zagraniczne.....	4
Tabela 4. Bezpośrednie inwestycje zagraniczne na Ukrainie w 2008 roku.	4
Tabela 5. Bezpośrednie inwestycje zagraniczne Ukrainy w 2008 roku.....	7
7.Transport.....	7
Tabela 6. Ilość pasażerów korzystających ze środków transportu w 2008 roku.....	7
8.Telekomunikacja.....	8
9.Święta Państwowe i religijne.....	8
10.....	8
11.Waluta.....	8
.....	9
ROZDZIAŁ – II – Rynek recepcji turystycznej.....	9
1.Hotele.....	9
Tabela 7. Liczba hoteli oraz miejsc w hotelach na Ukrainie w latach 1995-2006.....	9
Rys. 2. Liczba hoteli na Ukrainie w latach 1995-2006.....	9
Rys. 3. Ilość miejsc hotelowych na Ukrainie w latach 1995-2006.....	9
2.....	10
3.Przyjazdy cudzoziemców na Ukrainę.....	10
Tabela 8. Przyjazdy cudzoziemców na Ukrainę w latach 2000-2007.....	10
Tabela 9. Struktura przyjazdowego ruchu turystycznego ze względu na grupę krajów w I połowie 2008 roku.....	10
Tabela 10. Ilość os. odwiedzających wg. kraju w I połowie 2008 roku.....	10
4.....	13

5.Liczba gości obsługiwanych przez Ukraińskich biur podróży.....	13
Tabela 11. Liczba gości obsługiwanych przez Ukraińskie biura podróży w 2008 roku.....	13
6.Obcokrajowcy korzystający z usług Ukraińskich biur podróży.....	13
.....	13
Tabela 12. Obcokrajowcy korzystający z usług Ukraińskich biur podróży 2008 roku.....	13
7.Liczba wycieczek zorganizowanych przez Ukraińskie biura podróży.....	14
Tabela 13. Liczba wycieczek zorganizowanych przez Ukraińskie biura podróży w 2008 roku.....	14
8.....	14
9.Motywy odwiedzających	14
Tabela 14. % udział odwiedzających Ukrainę według nacji.....	14
6.1Turystyka Biznesowa.....	15
Tabela 15. % udział w turystyce biznesowej według nacji w 2008 roku...	15
6.2 Turystyka zorganizowana.....	15
Tabela 16. % udział w turystyce zorganizowanej według nacji w 2008 roku	15
6.3 Prywatne wizyt.....	17
Tabela 17. % udział wizyt prywatnych według nacji w 2008 roku.....	17
6.4 Edukacja.....	17
Tabela 18. % udział odwiedzających w celach edukacyjnych według nacji w 2008 roku.....	17
6.7 Wydarzenia kulturalne i sportowe.....	18
Tabela 19. % udział w wydarzeniach kulturalnych według nacji w 2008 roku.....	18
Tabela 20. Struktura odwiedzających Ukrainę w 2008 roku.....	19
10.Wpływy z turystyki.....	53
ROZDZIAŁ – III – Rynek emisji turystycznej.....	53
1.Wyjazdy zagraniczne mieszkańców Ukrainy.....	53
.....	53
Tabela 21. Wyjazdy zagraniczne mieszkańców Ukrainy w 2008 roku.....	53
Tabela 22. Struktura wyjazdowego ruchu turystycznego ze względu na grupę krajów w I połowie 2008 roku.....	53

Tabela 23. Struktura wyjazdów turystycznych mieszkańców Ukrainy w I połowie 2008 roku.....	54
2.....	54
3.Rynek Ukraińskiej branży turystycznej.....	54
Tabela 24. Wyjazdy zagraniczne mieszkańców Ukrainy obsługiwane przez ukraińskie biura podróży w 2008 roku.....	54
4.Odwiedzone regiony.....	55
5.Wydatki mieszkańców Ukraińskich na turystykę.....	55
ROZDZIAŁ – IV – Znaczenie dla Polski.....	55
1.Przyjazdy Ukraińców do Polski.....	56
2.Ruch na przejściach granicznych w Polsce.....	56
3.Wydatki Ukraińców w Polsce.....	56
4.Liczba Ukraińców korzystających z obiektów zakwaterowania zbiorowego w Polsce	56
5.Wpływy z turystyki międzynarodowej Polski i Ukrainy.....	56
6.Wydatki na wyjazdy zagraniczne Polaków i Ukraińców.....	56
7.Przyjazdy turystów Ukraińskich do Polski według podstawowych celów pobytu oraz główne miejsca pobytu.....	56
8.Długość pobytu w Polsce i sposób organizacji przyjazdu.....	57
9.....	57
10.Bariery w dostępie do rynku ukraińskiego i perspektywiczne kierunkach polsko-ukraińskiej współpracy gospodarczej.....	57
ROZDZIAŁ – V – Podsumowanie.....	57
.....	58
BIBLIOGRAFIA.....	58
.....	59
WYKAZ TABEL I RYSUNKÓW.....	59
SPIS TABEL I RYSUNKÓW:.....	59
.....	2
WSTĘP.....	2

ROZDZIAŁ – I – Podstawowe informacje.....	2
1.....	2
2.Położenie fizyczno geograficzne.....	2
3.Podział administracyjno- terytorialny.....	2
.....	2
Rys. 1. Podział administracyjny Ukrainy.....	2
4.Granice i ich charakterystyka.....	2
5.Ludność.....	3
Tabela 1. Populacja Ukrainy w latach 2000- 2008.....	3
Tabela 2. Struktura wiekowa mieszkańców Ukrainy.....	3
6.Sytuacja makroekonomiczna.....	4
Tabela 3. Podstawowe wskaźniki ekonomiczne.....	4
.....	4
5.1 Bezrobocie.....	4
5.2 Płace.....	4
5.3 Inwestycje zagraniczne.....	4
Tabela 4. Bezpośrednie inwestycje zagraniczne na Ukrainie w 2008 roku.	4
Tabela 5. Bezpośrednie inwestycje zagraniczne Ukrainy w 2008 roku.....	7
7.Transport.....	7
Tabela 6. Ilość pasażerów korzystających ze środków transportu w 2008 roku.....	7
8.Telekomunikacja.....	8
9.Święta Państwowe i religijne.....	8
10.....	8
11.Waluta.....	8
.....	9
ROZDZIAŁ – II – Rynek recepcji turystycznej.....	9
1.Hotele.....	9
Tabela 7. Liczba hoteli oraz miejsc w hotelach na Ukrainie w latach 1995-2006.....	9
Rys. 2. Liczba hoteli na Ukrainie w latach 1995-2006.....	9
Rys. 3. Ilość miejsc hotelowych na Ukrainie w latach 1995-2006.....	9
2.....	10

3.Przyjazdy cudzoziemców na Ukrainę.....	10
Tabela 8. Przyjazdy cudzoziemców na Ukrainę w latach 2000-2007.....	10
Tabela 9. Struktura przyjazdowego ruchu turystycznego ze względu na grupę krajów w I połowie 2008 roku.....	10
Tabela 10. Ilość os. odwiedzających wg. kraju w I połowie 2008 roku.....	10
4.....	13
5.Liczba gości obsługiwanych przez Ukraińskich biur podróży.....	13
Tabela 11. Liczba gości obsługiwanych przez Ukraińskie biura podróży w 2008 roku.....	13
6.Obcokrajowcy korzystający z usług Ukraińskich biur podróży.....	13
.....	13
Tabela 12. Obcokrajowcy korzystający z usług Ukraińskich biur podróży 2008 roku.....	13
7.Liczba wycieczek zorganizowanych przez Ukraińskie biura podróży.....	14
Tabela 13. Liczba wycieczek zorganizowanych przez Ukraińskie biura podróży w 2008 roku.....	14
8.....	14
9.Motywy odwiedzających	14
Tabela 14. % udział odwiedzających Ukrainę według nacji.....	14
6.1Turystyka Biznesowa.....	15
Tabela 15. % udział w turystyce biznesowej według nacji w 2008 roku...	15
6.2 Turystyka zorganizowana.....	15
Tabela 16. % udział w turystyce zorganizowanej według nacji w 2008 roku	15
6.3 Prywatne wizyt.....	17
Tabela 17. % udział wizyt prywatnych według nacji w 2008 roku.....	17
6.4 Edukacja.....	17
Tabela 18. % udział odwiedzających w celach edukacyjnych według nacji w 2008 roku.....	17
6.7 Wydarzenia kulturalne i sportowe.....	18
Tabela 19. % udział w wydarzeniach kulturalnych według nacji w 2008 roku.....	18
Tabela 20. Struktura odwiedzających Ukrainę w 2008 roku.....	19
10.Wpływy z turystyki.....	53

ROZDZIAŁ – III – Rynek emisji turystycznej.....	53
1.Wyjazdy zagraniczne mieszkańców Ukrainy.....	53
.....	53
Tabela 21. Wyjazdy zagraniczne mieszkańców Ukrainy w 2008 roku.....	53
Tabela 22. Struktura wyjazdowego ruchu turystycznego ze względu na grupę krajów w I połowie 2008 roku.....	53
Tabela 23. Struktura wyjazdów turystycznych mieszkańców Ukrainy w I połowie 2008 roku.....	54
2.....	54
3.Rynek Ukraińskiej branży turystycznej.....	54
Tabela 24. Wyjazdy zagraniczne mieszkańców Ukrainy obsługiwane przez ukraińskie biura podróży w 2008 roku.....	54
4.Odwiedzone regiony.....	55
5.Wydatki mieszkańców Ukraińskich na turystykę.....	55
ROZDZIAŁ – IV – Znaczenie dla Polski.....	55
1.Przyjazdy Ukraińców do Polski.....	56
2.Ruch na przejściach granicznych w Polsce.....	56
3.Wydatki Ukraińców w Polsce.....	56
4.Liczba Ukraińców korzystających z obiektów zakwaterowania zbiorowego w Polsce	56
5.Wpływy z turystyki międzynarodowej Polski i Ukrainy.....	56
6.Wydatki na wyjazdy zagraniczne Polaków i Ukraińców.....	56
7.Przyjazdy turystów Ukraińskich do Polski według podstawowych celów pobytu oraz główne miejsca pobytu.....	56
8.Długość pobytu w Polsce i sposób organizacji przyjazdu.....	57
9.....	57
10.Bariery w dostępie do rynku ukraińskiego i perspektywiczne kierunkach polsko-ukraińskiej współpracy gospodarczej.....	57
ROZDZIAŁ – V – Podsumowanie.....	57
.....	58
BIBLIOGRAFIA.....	58
.....	59
WYKAZ TABEL I RYSUNKÓW.....	59
SPIS TABEL I RYSUNKÓW:.....	59

WSTĘP

Praca ta ma za zadanie opis rynku turystycznego Ukrainy. Wybór kraju z mojej strony wydaje się przemyślany. Jestem studentem ukrainoznawstwa na Uniwersytecie Jagiellońskim. W związku z organizacją Euro 2012 oba kraje mają szansę zacieśnić swoją współpracę. Analiza ta opiera się głównie o dane z 2007 oraz 2008 roku. Główną trudnością w pisaniu tej pracy były problemy z danymi: różne źródła (niektóre tylko ukraińsko języczne), różne metody badań, niekompletne dane. Część danych z roku 2008 nie są jeszcze kompletne. Ostatni spis ludności na Ukrainie przeprowadzono w 2000 roku. Obecnie publikowane dane w niektórych przypadkach są wątpliwe. Dotyczy to zwłaszcza danych makroekonomicznych. Praca ta składa się z 5 głównych części:

- Podstawowe informacje,
- Rynek recepcji turystycznej,
- Rynek emisji turystycznej,
- Znaczenie dla Polski,

- Podsumowanie.

Dane pochodzą z IT, GUS, Ministerstwa Kultury i Turystyki Ukrainy, Państwowej Komisji Statystyki Ukrainy, UNWTO, Międzynarodowego Funduszu Walutowego,

ROZDZIAŁ – I – Podstawowe informacje

Językiem urzędowym jest język ukraiński. Powszechnie używanym i zrozumiałym jest język rosyjski. Ponadto używane są języki: białoruski, rumuński, polski i węgierski. Coraz częściej stosowane są również języki zachodnie, zwłaszcza język angielski. Dominującą religią jest prawosławie (ok. 80%), są także grekokatolicy i rzymskokatolicy (11%) (głównie na Zachodzie Ukrainy), muzułmanie (głównie na Krymie), wyznawcy judaizmu oraz inni.

1.

2. Położenie fizyczno geograficzne¹

Ukraina jest jednym z największych państw Europy. Jej powierzchnia wynosi 603,7 tys. km² (w Europie ustępuje tylko Rosji). Ma dogodne położenie geograficzne i geopolityczne. Dysponuje ogromnymi zasobami fizycznymi i materialnymi. Ukraina położona jest na południowym zachodzie Niziny Wschodnioeuropejskiej, w środkowo-wschodniej Europie. Część kraju zajmują Karpaty i Góry Krymskie. Terytorium Ukrainy rozciąga się ze wschodu na zachód na długość 1316 km, z północy na południe – 896 km. Państwo znajduje się w kijowskiej strefie czasowej (GMT +2).

¹ Źródło: F. Zastawnyj i W. Kusiński, *Ukraina przyroda – ludność – gospodarka*, Wydawnictwo Akademickie DIALOG, Warszawa, 2003, s. 11-16.

3. Podział administracyjno- terytorialny

Współczesny administracyjno-terytorialny podział Ukrainy zachował system radziecki i stare nazwy: republika autonomiczna, obwód (obłast), rejon (rajon), miasto, osiedle, wieś. Terytorium Ukrainy podzielone jest na 24 obwody, 2 miasta wydzielone (Kijów i Sewastopol) oraz Autonomiczną Republikę Krymu. Wyróżnia się 490 rejonów, 453 miasta (w tym 176 miast podporządkowanych bezpośrednio władzom centralnym i obwodowym), 887 osiedli typu miejskiego i 28.6 tys. Osiedli wiejskich. Każda jednostka ma własne organy zarządzania.

Rys. 1. Podział administracyjny Ukrainy

Źródło: Wydział Promocji Handlu i Inwestycji przy Ambasadzie RP w Kijowie

4. Granice i ich charakterystyka

Ukraina ma rozciągniętą granice państwową. Całkowita długość granicy wynosi 7700 km, z czego 5740 km przypada na granice lądowe, a 1960 km na granice morskie. Granica morska przebiega przez obszar dwóch mórz: Morza Czarnego- 1560 km oraz Morza Azowskiego- 400 km. Granica Ukrainy należy do jednej z najdłuższych w Europie. Na lądzie graniczy z Federacją Rosyjską- 2063 km, Białorusią- 1084 km, Polską- 543 km i Mołdawią 1191 km. Granicą morską sąsiaduje z Turcją Bułgarią i Gruzją.

5. Ludność

Według danych Państwowej Komisji Statystyki Ukrainy w 2008 liczba mieszkańców Ukrainy wynosiła 46,3 mln mieszkańców. Na Ukrainie ujemny przyrost naturalny trwa od 1993 roku kiedy wynosił 52,2 mln. Ostatnie 10 lat cechuje spadek dynamiki rozwoju analizowanego zjawiska. W 2008 roku zmiana względem roku poprzedniego wynosiła -0,59% kiedy w roku 2007 było to -0,61%.

Tabela 1. Populacja Ukrainy w latach 2000- 2008

Rok	Liczba ludności	Zmiana w % do roku poprzedniego
2000	49429,8	
2001	48923,2	-1,04%
2002	48457,1	-0,96%
2003	48003,5	-0,94%
2004	47622,4	-0,80%
2005	47280,8	-0,72%
2006	46929,5	-0,75%
2007	46646	-0,61%
2008	46372,7	-0,59%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Państwowej Komisji Statystyki Ukrainy.

Obecnie gęstość zaludnienia wynosi 77 osób na 1 km². Wskaźnik ten jest ujemny od 1990 roku. 52% mieszkańców kraju mieszka na obszarach wiejskich. Udział ludności w poszczególnych grupach wiekowych przedstawiał się następująco:

Tabela 2. Struktura wiekowa mieszkańców Ukrainy

Populacja	Wiek	Procentowy udział
6501,1	0-14	14%
7103,1	15-24	15%
13206,6	25-44	29%
11874,8	44-65	26%
7506,7	65 i więcej	16%
46192,3	Rezem	100%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Państwowej Komisji Statystyki Ukrainy.

6. Sytuacja makroekonomiczna

Według danych Międzynarodowego Funduszu Walutowego, produkt krajowy brutto (PKB) Ukrainy w 2008 roku wynosił 182,851 mln. USD. Według wstępnych danych Państwowej Komisji Statystyki Ukrainy (PKSU), produkt krajowy brutto (PKB) Ukrainy w 2008 r. wzrósł o 2,1%. Oznacza to najniższy wzrost gospodarczy w mijającej dekadzie oraz załamanie wysokiej dynamiki rozwoju gospodarczego, zapoczątkowanej w 2000 r. (w 2007 r. PKB wzrósł o 7,6%, a średnioroczne tempo wzrostu PKB za lata 2000-2007 wyniosło 7,45%). Na tak słabe ubiegłoroczne wyniki gospodarki Ukrainy – na tle wysokiego wzrostu minionych lat – wpływ miało załamanie gospodarcze w drugiej połowie ubiegłego roku, spowodowane skutkami kryzysu światowego. W 2008 roku inflacja wynosiła 21% wobec 12% w roku poprzednim (PKSU). Na rok 2009 prognozuję się, że inflacja osiągnie 15%. Z powodu Światowego kryzysu gospodarczego prognozy te mogą ulec znaczącym zmianą.

W 2008 roku export towarów od stycznia do listopada wyniósł 63046,2 mln. USD. W tym samym okresie import wyniósł 80757,1 mln. USD. Daje to ujemny bilans wymiany towarów: -17710,9 (-28%).

Tabela 3. Podstawowe wskaźniki ekonomiczne

Wskaźnik ekonomiczny	2005	2006	2007	2008	plan na 2009
Produkt Krajowy Brutto w cenach stałych (mld UAH)	441.452	472.795	507.325	535.613	557.887
Produkt Krajowy Brutto w cenach bieżących (mld UAH)	441.452	537.667	709.445	923.396	1,120.398
Produkt Krajowy Brutto w cenach bieżących (mld USD)	86.137	106.469	140.484	182.851	221.861
Produkt Krajowy Brutto w cenach stałych na osobę (mln UAH)	9,442.98 5	10,175.076	11,000.357	11,701.13 1	12,279.461
Produkt Krajowy Brutto w cenach bieżących na osobę (mln UAH)	9,442.98 5	11,571.192	15,382.944	20,172.72 6	24,660.683
Produkt Krajowy Brutto w cenach bieżących na osobę (mln USD)	1,842.53 4	2,291.325	3,046.128	3,994.599	4,883.304
Inflacja (mld UAH)	146.778	160.001	180.550	220.127	254.580
Inflacja w %	13.419	9.009	12.843	21.920	15.651

Źródło: dane Międzynarodowego Funduszu Walutowego.

5.1 Bezrobocie

Według danych PSKU w 2008 roku zarejestrowano 596 tyś. bezrobotnych 2,9%. Według metodologii ILO w 9 pierwszych miesiącach 2008 roku bezrobocie na Ukrainie wynosiło 6% (w tym samym okresie w UE 6,9%). Najmniejsze bezrobocie zanotowano w Kijowie 0,4%, Sewastopolu 0,7% i regionie Donieckim 1,7%. Najwyższe bezrobocie odnotowano w regionach: Tarnopolskim 5,9%, Rówieńskim 5,1%, Iwano-Frankońskim 4,6%. Trzeba podkreślić, że są to dane rejestrowanego bezrobocia. Ciężko określić faktyczne bezrobocie na Ukrainie.

5.2 Płace

Średnia miesięczna płaca na Ukrainie w 2008 roku wynosiła 1806 UAH wobec 1351 UAH w 2007 roku. Był to wzrost płacy realnej o 6,3% (średniej miesięcznej płacy nominalnej o 33,7%). Najwyższe płace zapewnia transport lotniczy (4260 UAH)) oraz branża finansowa (3752 UAH). Według danych statystycznych w rolnictwie poziom płac jest najniższy i wynosi 987 UAH.

5.3 Inwestycje zagraniczne

W 2008 roku inwestycje zagraniczne na Ukrainie osiągnęły 35723 mln. USD. Największym inwestorem na rynku Ukraińskim jest Cypr, którego inwestycje stanowią 21,5% wszystkich pozostałych. Zauważalny udział w rynku inwestycji mają Niemcy z 17,9%. Inwestycje pozostałych krajów nie przekraczają 10%. Polska znajduje się na 13 miejscu z 1,9% udziałem w rynku inwestycji.

Tabela 4. Bezpośrednie inwestycje zagraniczne na Ukrainie w 2008 roku

Razem
35723,4
100

Cypr	7682,9	21,5	2
Niemcy	6393,8	17,9	3
Holandia	3180,8	8,9	4
Austria	2445,6	6,8	5
UK	2273,5	6,4	6
Rosja	1851,6	5,2	7
USA	1471,5	4,1	8
Wyspy Dziewicze UK	1316,1	3,7	9
Szwecja	1263	3,5	10

Francja	1226,1	3,4	11
Włochy	914,3	2,6	12
Szwajcaria	715,6	2	13
Polska	694,7	1,9	14
Węgry	595,5	1,7	
Pozostałe	3698,4	10,4	

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Państwowej Komisji Statystyki Ukrainy.

W 2008 Ukraina najwięcej zainwestowała na Cyprze bo aż 5820 mln. USD. Stanowi to 93,5% wszystkich zagranicznych inwestycji Ukrainy. W znajdującej się na drugim miejscu Rosji zainwestowano 128 mln. USD co stanowi tylko 2,1%. Trzecia w tej kategorii Polska 45 mln. USD 0,7%.

Tabela 5. Bezpośrednie inwestycje zagraniczne Ukrainy w 2008 roku

Lp.	Kraj	Bezpośrednie inwestycje zagraniczne Ukrainy w mln. USD	% udział
	Razem	6225	100
1	Cypr	5820	93,5

2	Rosja	128,4	2,1
3	Polska	45,5	0,7
4	Łotwa	29,9	0,5
5	Gruzja	26,5	0,4
6	Mołdawia	26,4	0,4
7	Kazachstan	25,2	0,4
8	Wyspy Dziewicze UK	20,8	0,3
9	Pozostałe	102,3	1,7

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Państwowej Komisji Statystyki Ukrainy.

7. Transport

Od stycznia do grudnia w 2008 roku na Ukrainie z transportu skorzystało 8331,2 mln. osób. Był to wzrost o 1,4 % w stosunku do roku poprzedniego. Największy wzrost odnotowano w transporcie lotniczym, 25,1% osób. W 2008 roku liczba osób korzystających z transportu lotniczego kształtowała się na poziomie 6,2 mln osób. Dużą popularnością cieszył się transport miejski: tramwajowy oraz trolejbusowy (spadek w stosunku do roku poprzedniego), oraz metro (wzrost o 2,9%).

Tabela 6. Ilość pasażerów korzystających ze środków transportu w 2008 roku

Rodzaj	mln. pasażerów	w % w odniesieniu do 2007
Razem	8331,2	101,4
Kolejowy	445,6	99,7
Drogowy	4368,7	104,7
Wodny	8,9	93,5
Lotniczy	6,2	125,1
Tramwajowy	962,7	93,8
Trolejbusowy	1580,4	97,5
Metro	958,7	102,9

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Państwowej Komisji Statystyki Ukrainy.

8. Telekomunikacja²

Sieć telefonów stacjonarnych: Aby uzyskać międzynarodowe połączenie telefoniczne należy wybrać prefiks „8-10” i po sygnale wybrać numer kierunkowy państwa, miasta i

² Źródło: Wydział Promocji Handlu i Inwestycji przy Ambasadzie RP w Kijowie

numer abonenta. Łączność międzymiastowa możliwa jest po wybraniu prefiksu „8” i po uzyskaniu sygnału – numer kierunkowy miasta i numer abonenta. Międzynarodowy kod kierunkowy do połączenia z Ukrainą: +380.

Alarmowe numery:

01 – straż pożarowa

02 – milicja

03 – pogotowie ratunkowe

Sieć telefonów komórkowych: Na Ukrainie rozwinięta jest sieć telefonii komórkowej. Zasięg ogólnokrajowy mają prawie wszyscy operatorzy. Podstawowymi operatorami są: MTS, Kyivstar oraz Beeline. Do sieci komórkowej można podłączyć się po zawarciu umowy abonenckiej z operatorem lub kupując kartę pre-paid. Karty do uzupełnienia rachunku można kupić praktycznie w każdym kiosku, odpowiedniku polskiego Ruchu oraz na ulicach od bezpośrednich sprzedawców usytuowanych w określonych miejscach (stanowiska takie zaopatrzone są w szyldy z naklejonymi na nich typami kart telefonii komórkowej oraz ip-telefonii określonych operatorów). Nabywanie kart u takich sprzedawców jest bezpieczne.

Internet: We wszystkich dużych miastach istnieją kawiarnie internetowe oferujące szybkie łącze internetowe. W Kijowie prawie we wszystkich hotelach średniej i wyżej klasy są stanowiska internetowe. W centrum miasta w wielu kawiarniach i restauracjach jest dostęp „wi-fi” do internetu.

9. Święta Państwowe i religijne

Nowy Rok — 1 stycznia (najbardziej popularne święto)

Boże Narodzenie — 7 stycznia

Międzynarodowy Dzień Kobiet — 8 marca

Wielkanoc — święto ruchome

Święto pracy — 1 maja

Dzień Zwycięstwa — 9 maja

Dzień Świętej Trójcy – 15 czerwca

Dzień Konstytucji — 28 czerwca

Dzień Niepodległości — 24 sierpnia

10.

11. Waluta³

Walutą narodową jest hrywna ukraińska (UAH). Od dnia 22 maja 2008 r. Narodowy Bank Ukrainy obniżył kurs do 4,85 UAH/USD (średni w 2007 r. - to 5,055 UAH/USD). Kurs ten to kurs oficjalny wyznaczony przez Narodowy Bank Ukrainy. Na Ukrainie, a szczególnie w dużych miastach znajduje się bardzo duża sieć kantorów wymiany walut. W ostatnim czasie obserwowane jest wahanie kursu USD/UAH. Kantory czynne są w praktyce od godz. 9.00 do 20.00. Na głównych ulicach znajdują się także kantory czynne całą dobę. Kantory są również na lotniskach i dworcach centralnych. Nie zaleca się wymiany pieniędzy u osób oferujących takie usługi (najczęściej pracują obok kantorów). Aktualny kurs walutowy na stronie internetowej Narodowego Banku Ukrainy (<http://www.bank.gov.ua>). Należy podkreślić, że często ceny na różne towary (chodzi o ceny producentów lub dystrybutorów) w cennikach podane są w „y.e.” co oznacza dosłownie umowna jednostka. Tradycyjnie oznacza to dolar amerykański. Kontrakty handlowe na terytorium Ukrainy mogą być zawierane wyłącznie w UAH. Aby założyć konto w banku ukraińskim należy mieć dowód osobisty oraz stałe zameldowanie na terytorium Ukrainy.

Rada Nadzorcza Narodowego Banku Ukrainy zmieniła swoje założenia odnośnie oficjalnego kursu UAH/USD w II połowie 2008 r. Zgodnie z decyzją Rady, oficjalny kurs UAH/USD do końca 2008 r. wynosić może 4,95 UAH/USD +/- 4% (dotychczas kurs ten mógł mieścić się w granicach 4,85 UAH/USD, z możliwością zmian o 4%; vide – informacja z dnia 4 lipca 2008 r.). Jednocześnie Rada Nadzorcza Narodowego Banku Ukrainy utrzymała swoje wcześniejsze założenia oficjalnego kursu waluty narodowej wobec dolara amerykańskiego na rok 2009 (4,85 UAH/USD +/- 5%; vide – informacja z dnia 16 września 2008 r.).

32 Źródło: Wydział Promocji Handlu i Inwestycji przy Ambasadzie RP w Kijowie

ROZDZIAŁ – II – Rynek recepcji turystycznej

1. Hotele

Tabela 7. Liczba hoteli oraz miejsc w hotelach na Ukrainie w latach 1995-2006

Rok	Liczba hoteli	Ilość miejsc w hotelach
1995	1396	62360
1996	1368	60601
1997	1375	58464
1998	1328	55487
1999	1326	51450
2000	1308	51012
2001	1258	49966
2002	1254	51107
2003	1218	50412
2004	1192	50414
2005	1232	51686
2006	1269	53645

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Państwowej Komisji Statystyki Ukrainy.

Ukraiński rynek hotelowy w przeciągu ostatnich znacząco się rozwija. W latach 1995-2001 obserwowaliśmy spadek liczby ilości hoteli jak i ilości miejsc noclegowych. Wynikało to z tragicznego stanu sanitarno- budowlanego istniejących obiektów, a w konsekwencji zamknięcia wielu obiektów ze względu na bezpieczeństwo gości oraz coraz wyższe standardy na rynku. W kolejnych latach możemy zaobserwować wzrost liczby hoteli

na rynku Ukraińskim. Jest to związane z przemianami polityczno- gospodarczymi zachodzącymi w kraju. Inwestycje w hotelarstwo Ukraina zawdzięcza prywatnym inwestycją. Na Ukrainie praktycznie nie ma międzynarodowych sieci hotelowych, z wyjątkiem Hyatt i Radisson SAS (w Kijowie). Prawie w każdej miejscowości Ukrainy są hotele o różnym standardzie. Najwięcej hoteli znajduje się w Kijowie, w tym cztery 5-gwiazdkowe Premier Palace, Opera, Hyatt Regency Kiev, Radisson SAS Hotel. Ceny w hotelach na UA są dużo droższe niż w Polsce.

W perspektywie kolejnych 10 lat możemy spodziewać się dalszego, bardziej dynamicznego wzrostu. Czynniki przemawiającymi za tym rozwijam są: organizacja Mistrzostw Europy w 2012 roku wraz z Polska (EURO 2012); program „Partnerstwa Wschodniego” zainicjowanego m.in. przez Państwo Polskie; perspektywa przyjęcia Ukrainy do UE co jest związane ze napływem środków finansowych.

Rys. 2. Liczba hoteli na Ukrainie w latach 1995-2006

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Państwowej Komisji Statystyki Ukrainy.

Rys. 3. Ilość miejsc hotelowych na Ukrainie w latach 1995-2006

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Państwowej Komisji Statystyki Ukrainy.

2.

3. Przyjazdy cudzoziemców na Ukrainę

Według danych Państwowej Komisji Statystyki Ukrainy w 2008 roku na Ukrainę przyjechało 25,44 mln cudzoziemców. Liczba ta nie obejmuje turystów jedno- dniowych. W stosunku do roku 2007 był to wzrost rzędu 10%. Jest to znaczący spadek dynamiki wzrostu względem roku 2007 kiedy wynosiła ona aż 22,11%. Trzeba zaznaczyć, że w 2007 roku Ukraina zajmowała 8 miejsce na Świecie pod względem recepcji ruchu turystycznego. Nie

mniej jednak, od 2000 roku możemy zaobserwować nieprzerwany dynamiczny wzrost przyjazdów cudzoziemców na Terytorium Federacji Ukrainy.

Tabela 8. Przyjazdy cudzoziemców na Ukrainę w latach 2000-2007

Rok	Przyjazdy cudzoziemców na Ukrainę	Zmiana w % do roku poprzedniego
2000	6430940	
2001	9174166	42,66%
2002	10516665	14,63%
2003	12513883	18,99%
2004	15629213	24,89%
2005	17630760	12,81%
2006	18935775	7,40%
2007	23122157	22,11%
2008	25449078	10,06%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Państwowej Komisji Statystyki Ukrainy.

Z informacji opublikowanych przez Ministerstwo kultury i turystyki Ukrainy możemy dowiedzieć się, że przez 6 miesięcy 2008 roku na Ukrainę przyjechało 11,3 mln zagranicznych turystów, co daje 19% więcej (o 1,8 mln) niż w 2007 roku w tym samym okresie. W pierwszej połowie 2008 roku zanotowano wzrost przyjazdów turystów przekraczających granicę prywatnymi pojazdami o 16%. 90% tego ruchu granicznego wygenerowali obywatele: Polski (+16%, 336,6 tys. osób), Białorusi (+33%, 304,5 tys. osób), Mołdawii (+16%, 264 tys. osób), Rosji (+9,4%, 226 tys. osób), Rumunii (+33,7%, 160,4 tys. osób).

To samo źródło informuje, że wśród motywów przyjazdów na Ukrainę w pierwszej połowie 2008 roku na pierwszym znajdują się prywatne wizyty (90%, wzrost do roku

poprzedniego o 15,8%. Na dwóch kolejnych: turystyka zorganizowana (5%, +59%), turystyka biznesowa (5%, +34,5%).:

Tabela 9. Struktura przyjazdowego ruchu turystycznego ze względu na grupę krajów w I połowie 2008 roku

Grupa krajów	Liczba os. w mln.	% udział w rynku	% zmiana względem poprzedniego okresu	Zmiana w mln. os.
Kraje WSP (Wspólnota Niepodległych Państw)	6,4	57%	+17%	+1,7
Kraje UE	4	36%	+19%	+646,4
Pozostałe kraje	0,8	7%	+26%	+173,7

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ministerstwa kultury i turystyki Ukrainy.

Tabela 10. Ilość os. odwiedzających wg. kraju w I połowie 2008 roku

Lp.	Kraj	Osób	Udział %	I połowa 2008/I połowa 2007
	Razem	11258808	100%	18,30%
1	Rosja	2920440	25,90%	12,70%
2	Polska	2791659	24,80%	21,80%
3	Mołdawia	1973766	17,50%	16,10%
4	Białoruś	1333691	11,80%	33,50%
5	Rumunia	643397	5,70%	33,90%
6	Ukraina	573066	5,10%	-4,00%
8	Słowacja	339978	3,00%	59,30%
7	Niemcy	96069	0,90%	15,60%
9	USA	59345	0,50%	9,40%
10	Azerbejdżan	36463	0,30%	3,60%
	Rezem 10 krajów	10767874	96%	

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ministerstwa kultury i turystyki Ukrainy.

W przyszłości możemy spodziewać się dalszego wzrostu przyjazdów. W kontekście organizacji Euro 2012 można się spodziewać znacznego wzrostu przyjazdów. Wpływ na to zapewne będzie miało podnoszenie standardów usług i produktów na tym rynku.

4.

5. Liczba gości obsługiwanych przez Ukraińskich biur podróży

Od 2006 roku na rynku Ukraińskich biur podróży nastąpił dynamiczny wzrost liczby osób korzystających z ich usług. W 2006 roku był to wzrost rzędu 20.86%, w 2007 roku było to już 29.79% dochodząc do 2.86 mln osób. Wpływ na to ma otwarcie i rozwój rynku turystycznego w kraju. Na Ukrainie zaczyna funkcjonować coraz więcej firm prywatnych. Na tym specyficznym rynku da się zauważyć udział rosyjskich biur podróży. Jest to związane z historią kraju oraz sytuacją społeczno- kulturową.

Tabela 11. Liczba gości obsługiwanych przez Ukraińskie biura podróży w 2008 roku

Rok	Liczba gości obsługiwanych przez Ukraińskich biur podróży	Zmiana w % do roku poprzedniego
2000	2013998	
2001	2175090	8,00%
2002	2265317	4,15%
2003	2856983	26,12%
2004	1890370	-33,83%
2005	1825649	-3,42%
2006	2206498	20,86%
2007	2863820	29,79%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Państwowej Komisji Statystyki Ukrainy.

6. Obcokrajowcy korzystający z usług Ukraińskich biur podróży

Udział obcokrajowców korzystających z Ukraińskich biur podróży jest niewielki. W roku 2007 kształtował się na poziomie 372 tyś. osób. Był to wzrost w stosunku do roku poprzedniego o 24,51%. Czynnikiem ograniczającym korzystanie obcokrajowców z Ukraińskich biur podróży jest głównie bariera językowa ale i stosunkowo niska jakość usług. Obecnie ciężko porozumieć się na Ukrainie w języku angielskim, niemieckim czy francuskim. Większość cudzoziemców korzystających z tych usług pochodzi z Federacji Rosyjskiej. Między tymi narodami występuje łatwość w komunikowaniu się- większa część mieszkańców Ukrainy posługuje się językiem rosyjskim.

Tabela 12. Obcokrajowcy korzystający z usług Ukraińskich biur podróży 2008 roku

Rok	Obcokrajowcy korzystający z usług Ukraińskich biur podróży	Zmiana w % do roku poprzedniego
2000	377871	
2001	416186	10,14%
2002	417729	0,37%
2003	590641	41,39%
2004	436311	-26,13%
2005	326389	-25,19%
2006	299125	-8,35%
2007	372455	24,51%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Państwowej Komisji Statystyki Ukrainy.

7. Liczba wycieczek zorganizowanych przez Ukraińskie biura podróży

Liczba organizowanych wycieczek przez Ukraińskie biura podróży w 2007 roku wyniosła 2,39 mln. Zaobserwowaliśmy bardzo duży wzrost wynoszący 35,29%. Wpływ na to ma poprawa jakości usług oraz poszerzanie ofert biur podróży.

Możemy się spodziewać, że przez wprowadzenie wiz dla mieszkańców Ukrainy dynamika ta znacząco spadnie. W okresie Świąt prawosławnych można było zaobserwować wzmożony ruch turystyczny (np. do Polski). W latach kolejnych zakładając wzrost gospodarczy Ukrainy oraz poprawę sytuacji ekonomicznej jej mieszkańców możemy zakładać dalszy wzrost dynamiki w tej dziedzinie.

Tabela 13. Liczba wycieczek zorganizowanych przez Ukraińskie biura podróży w 2008 roku

Rok	Liczba wycieczek organizowanych przez Ukraińskie biura podróży	Zmiana w % do roku poprzedniego
2000	1643955	
2001	1874233	14,01%
2002	1991688	6,27%
2003	2690810	35,10%
2004	1502031	-44,18%
2005	1704562	13,48%
2006	1768790	3,77%
2007	2393064	35,29%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Państwowej Komisji Statystyki Ukrainy.

8.

9. Motywy odwiedzających

Największą ilość turystów odwiedzających Ukrainę pochodzi z Federacji Rosyjskiej. Stanowią oni 30% przyjezdnych. Na miejscu drugim znajdują się obywatele Polski z 21% udziałem w rynku. Na miejscu trzecim oraz czwartym znalazła się Republika Mołdawii oraz Białoruś z 17% i 13% udziałem w rynku. Na kolejnych miejscach znajdują się Rumunia- 6%, Węgry- 4%, Słowacja- 3%, Niemcy i Stany Zjednoczone Ameryki z 1%. Pierwszą dziesiątkę zamyka Izrael z wynikiem poniżej 1%.

Największy udział w rynku podróży na Ukrainę w 2008 roku miały wizyty prywatne, które stanowiły aż 87,6%. Na drugim miejscu znalazły się wyjazdy zorganizowane 6,7%. Na trzecim miejscu znajduje się turystyka biznesowa 4,1%. Analizując dane z poprzednich lat

możemy zaobserwować trend wzrostowy dla turystyki zorganizowanej oraz turystyki biznesowej.

Tabela 14. % udział odwiedzających Ukrainę według nacji

Lp.	Kraj	Procentowy udział
1	Russian Federation	30%
2	Poland	21%
3	Moldova, Republic of	17%
4	Belarus	13%
5	Romania	6%
6	Hungary	4%
7	Slovakia	3%
8	Germany	1%
9	United States	1%
10	Israel	0%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Based on data from the Administration of State Frontier Service of Ukraine.

6.1 Turystyka Biznesowa

Dominującą rolę w turystyce biznesowej na terenie Ukrainy mają obywatele Federacji Rosyjskiej z 26% udziałem w rynku oraz Polska z 19%. Na kolejnych miejscach znajdują się

Białoruś- 8%, Mołdawia- 7%. W Dalszej kolejności Niemcy, Słowacja, Turcja ,Węgry, USA Oraz UK z udziałem poniżej 5%.

Tabela 15. % udział w turystyce biznesowej według nacji w 2008 roku

Lp.	Kraj	Procentowy udział
1	Russian Federation	26%
2	Poland	19%
3	Belarus	8%
4	Moldova, Republic of	7%
5	Germany	4%
6	Slovakia	3%
7	Turkey	3%
8	Hungary	3%
9	United	2%

	States	
10	United Kingdom	2%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Based on data from the Administration of State Frontier Service of Ukraine.

6.2 Turystyka zorganizowana

Na pierwszym miejscu pod względem zorganizowanych wyjazdów turystycznych dominują obywatele Federacji Rosyjskiej z 39%. Następnie Polska z 18% oraz Białoruś z 16%. Na następnych miejscach znajdują się mieszkańcy Niemiec, USA, UK, Włoch, Turcji, Izraela i Francji z udziałem poniżej 5 %.

Tabela 16. % udział w turystyce zorganizowanej według nacji w 2008 roku

1
Russian Federation
39%
2
Poland
18%
3
Belarus
16%
4
Germany
4%
5
United States
3%
6

United Kingdom

2%

7

Italy

2%

8

Turkey

1%

9

Israel

1%

10

France

1%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Based on data from the Administration of State Frontier Service of Ukraine.

6.3 Prywatne wizyt

Wśród prywatnych wizyt największy udział stanowią obywatele Federacji Rosyjskiej. Ich udział w tym segmencie rynku wynosi 29%. Znaczący udział w tej kategorii posiadają ponadto: Polska- 21%, Mołdawia- 19% oraz Białoruś 14%. Kolejne kraje to Rumunia, Węgry, Słowacja, Niemcy, Uzbekistan i Azerbejdżan.

Tabela 17. % udział wizyt prywatnych według nacji w 2008 roku

Lp.	Kraj	Procentowy udział
1	Russian Federation	29%
2	Poland	21%
3	Moldova, Republic of	19%
4	Belarus	14%
5	Romania	6%
6	Hungary	4%
7	Slovakia	3%
8	Germany	0%
9	Uzbekistan	0%
10	Azerbaijan	0%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Based on data from the Administration of State Frontier Service of Ukraine.

6.4 Edukacja

W 2008 roku najwięcej obcokrajowców odwiedzających Ukrainę w celach edukacyjnych pochodziło z Federacji Rosyjskiej- 35%. Na kolejnych miejscu w tej kategorii uplasowały się Chiny-

8%, Polska- 6%. Turcja, Indie, Iran. Turkmenistan, Syria, Jordan, Azerbejdżan odnotowały udział w rynku poniżej 5%.

Tabela 18. % udział odwiedzających w celach edukacyjnych według nacji w 2008 roku

Lp.	Kraj	Procentowy udział
1	Russian Federation	35%
2	China	8%
3	Poland	6%
4	Turkey	5%
5	India	4%
6	Iran, Islamic Republic of	3%
7	Turkmenistan	3%
8	Syrian Arab Republic	3%
9	Jordan	3%
10	Azerbaijan	3%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Based on data from the Administration of State Frontier Service of Ukraine.

6.7 Wydarzenia kulturalne i sportowe

Wyjazdy motywowane chęcią uczestnictwa w wydarzeniach kulturalno sportowych w dużej mierze, bo aż w 63% były udziałem obywateli Federacji Rosyjskiej. Zauważalny udział w tej dziedzinie z wynikiem 15% zanotował Izrael. Na kolejnych miejscach znalazła się Polska- 4% oraz Mołdawia- 3%. Pozostałe miejsca zajęły: USA, Niemcy, Azerbejdżan, Rumunia, Gruzja, Białoruś- 1%.

Tabela 19. % udział w wydarzeniach kulturalnych według nacji w 2008 roku

1
Russian Federation
63%
2
Israel
15%
3
Poland
4%
4
Moldova, Republic of
3%
5
United States
1%
6
Germany
1%
7
Azerbaijan
1%
8
Romania
1%
9
Georgia
1%
10
Belarus
1%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Based on data from the Administration of State Frontier Service of Ukraine.

Tabela 20. Struktura odwiedzających Ukrainę w 2008 roku

Całość

25449078

1048370

1693348

22290975

65224

11987

27842

311332

Russian Federation

7638222

268665

663147

6479412

22561

332

8703

195402

Poland

5242980

201494

310573

4714261

3921

212

604

11915

Moldova, Republic of

4418821

72954

13617

4320100

773

75
1068
10234
Belarus
3407064
81547
265695
3055661
1010
44
572
2535
Romania
1440466
10835
3682
1422724
171
101
292
2661
Hungary
1033376
30366
12367
989691
158
43
18
733
Slovakia
644918
36337
9186
597074
294
36
102
31

1889

Germany

231632

44913

72446

109796

223

151

321

3782

United States

128122

19551

50698

52741

158

46

401

4527

Israel

90353

8203

23311

10335

274

84

1297

46849

Azerbaijan

80350

7493

5323

61016

1779

127

918

3694

Turkey

79438

34349

23391

8951

3176

6431

1397

1743

Uzbekistan

76874

3614

4994

65216

447

158

573

1872

Uzbekistan

76874

3614

4994

65216

447

158

573

1872

Italy

70625

16055

28025

25121

39

106

179

1100

United Kingdom

68709

16460

34324

16595

57

57

199

1017

Lithuania

56991

13601

10203

32055

30

42

322

738

Armenia

56050

2185

3855

47553

321

77

1250

809

Georgia

53544

8850

4176

36446

427

67

1027

2551

France

50403

14988

20604

13140

74

68

197

1332

Kazakhstan

48565

7113

6371

33690

269

28

150

944

Latvia

44737

9078

9792

24610

99

39

340

779

Czech Republic

43959

14233

6897

21710

31

134

123

831

Netherlands

30305

9095

9892

10191

48

35

39

73

967

Austria

30044

13804

9014

6531

43

31

63

558

Canada

28855

3641

9857

14554

81

35

106

581

Bulgaria

24588

9611

2014

10697

703

641

278

644

Estonia

21094

4789

5655

9900

27

10

125

36

588
Tajikistan
19875
957
485
17981
165
2
11
274
Tajikistan
19875
957
485
17981
165
2
11
274
Greece
18156
5095
4298
7961
44
281
113
364
Sweden
16992
5651
6505
4534
53
14
16
219
China
37

16574

7163

1328

955

5208

772

615

533

Spain

14135

3130

6141

4425

15

22

27

375

Switzerland

13878

3441

5753

4149

17

9

62

447

Belgium

12913

4150

4570

3859

22

5

43

264

Denmark

10996

4202

4052

2496

17

34

19

176

Kyrgyzstan

9859

838

656

8030

106

55

30

144

Kyrgyzstan

9859

838

656

8030

106

55

30

144

Norway

8892

2045

4070

2386

16

2

8

365

Finland

8298

3362

2960

1821

23

5

8

119

Iran, Islamic Republic of

7698

2195

1613

701

2197

34

492

466

Slovenia

7570

3070

1508

2526

239

13

8

206

India

7262

2965

301

676

2497

176

524

123

Japan

6437

2911

2263

1084

9

8

40

13

149

Syrian Arab Republic

6084

1029

1008

870

2126

368

567

116

Turkmenistan

6039

275

1723

1355

2168

168

134

216

Korea, Republic of

5985

3386

1422

864

84

1

28

200

Australia

5277

1539

2116

1327

8

18

32

237

41

Serbia

5203

2799

528

1435

17

61

55

308

Ireland

5091

1405

1548

2006

5

2

1

124

Viet Nam

4756

603

111

1306

346

212

1778

400

Croatia

4078

2167

578

839

85

41

32

336

Cyprus

42

4061

921

1334

1567

51

5

11

172

Portugal

3959

984

1511

1178

19

11

1

255

Macedonia

3640

1952

319

1081

52

29

32

175

Jordan

3613

350

628

481

1815

10

285

44

Libyan Arab Jamahiriya

2970

687

43

26
1474
178
1
29
575
Egypt
2534
1424
260
352
311
27
86
74
Other country
2222
649
302
532
384
33
134
188
Malaysia
2166
213
214
180
1545
2
—
12
Montenegro
1999
1094
302
325
44

5

37

29

207

Bosnia and Herzegovina

1924

1087

121

370

191

11

18

126

Nigeria

1888

278

59

162

982

23

196

188

Brazil

1845

788

384

212

15

55

44

347

Iraq

1596

200

64

139

1082

12

45

47

52

Morocco

1592

151

68

153

1078

2

69

71

Tunisia

1523

172

67

222

960

4

61

37

Argentina

1319

354

280

543

3

2

37

100

Pakistan

1224

510

76

230

245

15

127

21

46

Mexico

1220

299

700

146

14

4

4

53

South Africa

1184

686

294

118

8

12

5

61

New Zealand

1007

291

525

133

1

3

24

30

Mongolia

997

373

39

452

91

—

22

20

Uganda

831

41

120

605

51

—

2

12

Luxembourg

811

197

396

205

—

2

—

11

Afghanistan

798

98

89

312

70

4

190

35

Saudi Arabia

713

99

272

49

266

—

2

25

Cuba

679

263

62

48

231

—

—

103

20

Algeria

631

144

40

137

170

4

75

61

Korea, Democratic People's Republic

577

318

100

138

8

—

1

12

Palestinian Territory, Occupied

574

52

86

98

293

—

32

13

Taiwan, Province of China

544

303

173

39

49

3

2

13

11

Kuwait

517

84

262

32

124

—

4

11

Iceland

512

132

196

167

—

—

1

16

Albania

468

198

98

100

10

21

9

32

Sudan

453

79

8

36

315

—

50

10

5

Singapore

419

240

151

18

4

1

—

5

Malta

418

159

138

113

—

2

2

4

Bahrain

353

7

70

64

193

—

5

14

Peru

335

133

46

75

23

15

26

17

51

United Arab Emirates

306

133

115

41

3

2

8

4

Philippines

288

154

61

32

1

11

1

28

Indonesia

273

169

44

23

2

13

—

22

Chile

264

71

110

66

1

—

—

16

Cameroon

254

44

26

43

115

1

13

12

Rwanda

244

132

39

46

—

2

—

25

Ghana

231

25

4

12

162

—

5

23

Guinea

231

16

5

8

189

2

—

11

Kenya

212

58

6

53

17

114

2

–

15

Bangladesh

211

93

15

34

30

1

31

7

Ecuador

211

40

24

42

97

1

2

5

Sri Lanka

196

96

13

32

25

1

23

6

Congo

191

40

13

20

89

54

—

14

15

Yemen

187

54

7

49

67

—

7

3

Ethiopia

168

33

6

17

94

—

14

4

Somalia

156

1

11

1

141

—

1

1

Colombia

151

78

31

25

3

2

5

55

7
Virgin Islands, U.S.
150
6
—
135
1
—
—
8

Źródło: Based on data from the Administration of State Frontier Service of Ukraine

10. Wpływy z turystyki

Według danych UNWTO w 2007 roku wpływy z turystyki na rynku Ukraińskim wynosiły 4,6 mln. USD wobec 3,5 mln. USD w roku 2006. Był to 31,9% wzrost. Wpływy z rynku Ukraińskiego stanowiły 1,1% wpływów z rynku Europejskiego. W pierwszym półroczu 2008 roku odnotowano 49% wzrost wpływów z turystyki.

ROZDZIAŁ – III – Rynek emisji turystycznej

1. Wyjazdy zagraniczne mieszkańców Ukrainy

Państwowa Komisja Statystyki Ukrainy informuje, że w ostatnich latach wyjazdy zagraniczne mieszkańców Ukrainy wzrastały w małym stopniu. W latach 2006- 2007 był to wzrost w granicach 2.5% względem roku poprzedniego. W roku 2008 nastąpił gwałtowny

spadek wyjazdów zagranicznych szacowany na 10.59%. Zmiana ta jest spowodowana wprowadzeniem wiz w styczniu 2008 roku dla mieszkańców Ukrainy chcących wjechać na teren Unii Europejskiej. Wiąże się to z dodatkowymi kosztami podróży za wykupienie wizy oraz nadmierną biurokracją przy jej wydawaniu. Z racji swojego położenia geograficznego mieszkańcom Ukrainy ograniczono możliwość swobodnego podróżowania. Z 7 krajów z którymi graniczy na lądzie, 4 należą do Unii Europejskiej. Wpływ na spadek liczby wyjazdów zapewne miał też globalny kryzys ekonomiczny, na Ukrainie bardziej odczuwalny ze względu na niestabilność tamtejszego rynku. W kontekście kryzysu gospodarczego warto wspomnieć o konflikcie z Federacją Rosyjską dotyczącego dostaw gazu z przełomu 2008 i 2009 roku. W jego konsekwencji przyjęto gorszą niż dotychczas dla Ukrainy jednak bardziej rynkowe zasady rozliczania cen gazu.

Tabela 21. Wyjazdy zagraniczne mieszkańców Ukrainy w 2008 roku

	13422320
	14849033
	14729444
	14794932
	15487571
	16453704
	16875256
	17334653
	15498567

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Państwowej Komisji Statystyki Ukrainy.

Według danych Ministerstwa kultury i turystyki Ukrainy w pierwszym półroczu 2008 roku wyjazdowy ruch turystyczny mieszkańców Ukrainy znacząco się obniżył i wynosił 7,21

4 Wykluczając jedno- dniowe wizyty (dane Straży Granicznej Ukrainy)

mln. Był to spadek względem analogicznego okresu roku poprzedniego o 7% (I połowa 2007- 77,84 mln.). Liczba wyjazdów zmalała o: Polska 59%, Węgry 19,7%, Białoruś 18%, Rumunia 19%. os.). Ze względu na motywację wyjazdów największą popularnością cieszyła się turystyka prywatna mająca 82% udziału w rynku. Spadek ilości wyjazdów w tej kategorii wynosi aż 16,7%. Przy wyjazdach prywatnych największy spadek zanotowano w podróżach do Polski, wynosił on aż 65,6% (1,3 mln os.). Zorganizowana turystyka osiągnęła wynik 12% (+12,3% w stosunku do analogicznego okresu roku poprzedniego). Podróże służbowe znalazły się na kolejnym miejscu z 6% (+14,7%). W tym okresie drastycznie spadła liczba wyjazdów do państw UE- aż o 36% .Struktura wyjazdów ze względu na grupę krajów:

Tabela 22. Struktura wyjazdowego ruchu turystycznego ze względu na grupę krajów w I połowie 2008 roku

Grupa krajów	Liczba os. w mln.	% udział w rynku	% zmiana do poprzedniego okresu	Zmiana w tyś. os.
Kraje WSP (Wspólnota Niepodległych Państw)	4,3	59%	3%	106,2
Kraje UE	2,1	29%	-36%	-215,4
Pozostałe kraje	0,8	12%	8%	63,6

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ministerstwa kultury i turystyki Ukrainy.

W I połowie 2008 roku obywatele Ukrainy najchętniej wyjeżdżali do Rosji. Wyjazdy te stanowiły 37,4% wszystkich zagranicznych podróży Ukraińców. Drugą najbardziej popularną destylacją była Mołdawia z 12,6% udziałem w rynku. Warto podkreślić, że w przypadku wyjazdów do Mołdawii odnotowano 35,5% wzrost. Na trzecim miejscu znalazła się Polska mimo ogromnego spadku- aż 58,70%. Spadek liczby wyjazdów zanotowano również w przypadku Białorusi, Węgier oraz Rumunii (około 18-19%). Co ciekawe zanotowano bardzo duży wzrost wyjazdów na Słowację 47% oraz do Egiptu 58,6%. Co ciekawe zanotowano ogromny procentowy wzrost wyjazdów do Czech- 223,5%. Jednak prawdopodobnie wynika on ze zmiany metody przeprowadzanych badań. Podsumowując w ciągu pierwszego półrocza zanotowano 12,7% spadek wyjazdów wszystkich zagranicznych mieszkańców Ukrainy.

Turyści

Tabela 23. Struktura wyjazdów turystycznych mieszkańców Ukrainy w I połowie 2008 roku

Lp.	Kraj	Osób	Udział %	I połowa 2008/I połowa 2007
	Razem	7210471	100%	-12,7
1	Rosja	2700019	37,40%	0,04%
2	Mołdawia	911559	12,60%	35,20%
3	Polska	888540	12,30%	-58,70%
4	Białoruś	628169	8,70%	-18,10%
5	Węgry	567895	7,90%	-19,70%
6	Rumunia	238124	3,30%	-18,90%
8	Turcja	222299	3,10%	10,30%
7	Słowacja	221566	3,10%	47,00%
9	Egipt	213511	3,00%	58,60%
10	Czechy	85619	1,20%	223,50%
	Rezem 10 krajów	6677301	92,60%	

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ministerstwa kultury i turystyki Ukrainy.

W przyszłości możemy spodziewać się nieznacznego wzrostu zagranicznych wyjazdów mieszkańców Ukrainy. Wpływ na to będzie miała polityka zagraniczna Ukrainy oraz jej sytuacja gospodarcza.

2.

3. Rynek Ukraińskiej branży turystycznej

Tabela 24. Wyjazdy zagraniczne mieszkańców Ukrainy obsługiwane przez ukraińskie biura podróży w 2008 roku

Rok	Wyjazdy zagraniczne mieszkańców Ukrainy obsługiwane przez ukraińskie biura podróży	Zmiana w % do roku poprzedniego
2000	285353	
2001	271281	-4,93%
2002	302632	11,56%
2003	344 332	13,78%
2004	441798	28,31%
2005	566942	28,33%
2006	868228	53,14%
2007	336049	-61,29%
2008		

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Państwowej Komisji Statystyki Ukrainy.

Liczba wycieczek zorganizowanych przez Ukraińskie biura podróży w 2007 roku stanowiła 2,4 mln. osób i była większa o 35% (624.3 tys. osób) w stosunku do roku 2006.

Największa wzrost liczby organizowanych wycieczek zanotowano w regionach:

- Region (obłast) Iwano- Frankoński(+490 tys. osób, +1545 %);
- Republika Krymu (+87,8 tys. osób, + 15 %);
- Sewastopol (+72,2 tys. osób, +49,8 %);
- Kijów (+72,2 tys. osób, +49,8 %);
- Region (obłast) Odeski (+16,3 tys. osób, +28 %);
- Region (obłast) Charkowski (+10 tys. osób, +58,5 %).

Największy spadek liczny organizowanych wycieczek zanotowano w regionach (obłast):

- Lwowski (-61, tys. osób, -44 %);
- Połtawski (-10 tys. osób, -26,7 %);
- Charkowski (-7,2 tys. osób, -15,5 %);
- Zakarpacki (-6,1 tys. osób, -12 %);
-
- Doniecki (-19, tys. osób, -19,8 %);
- Wołyński (-4,9 tys. osób, -12 %)

4. Odwiedzone regiony

W 2007 roku 84% zagranicznych turystów odwiedziło 4 regiony: miasto Kijów (44%), Republikę Krymu (20%), miasto Sewastopol (12%), region (obłast) Odeski (8%).

Największy wewnętrzny wzrost odwiedzanych przez turystów miejsc w stosunku do roku 2006 zanotowały: region (obłast) Iwano- Frankoński (947 tyś., wzrost do roku poprzedniego o 303,7%), Republika Krymu (+22 tyś., +9,5%), miasto Kijów (+20 tyś., +5,2%), miasto Sewastopol (+17 tyś., +27%).

W 2007 roku największy wewnętrzny spadek odwiedzanych przez turystów miejsc zanotowały: region (obłast) Tarnopolski (-4,5 tyś., -14,5%), region (obłast) Czernihowski (-4,4 tyś., -15,6%), region (obłast) Dniepropietrowski (-3,5 tyś., -4,6%).

5. Wydatki mieszkańców Ukraińskich na turystykę

Według danych UNWTO w 2007 roku wydatki mieszkańców Ukrainy na turystykę wynosiły 3,3 miliarda USD wobec 2,8 miliarda USD w roku 2006. Wynik ten dał 43 miejsce w tej kategorii na Świecie. Był to 16% wzrost wydatków względem roku poprzedniego. W pierwszym półroczu 2008 roku zanotowano wzrost rzędu 26,4%.

ROZDZIAŁ – IV – Znaczenie dla Polski⁵

W 2007 roku według UNWTO Ukraina znalazła się na 8 miejscu pod względem przyjęć zagranicznych turystów z 23mln. (+22%/2006). W tym samym okresie Polska była 17 z 15 mln (-4%). Czynnikiem ograniczającym podróże mieszkańców Ukrainy do Polski było

wprowadzenie wiz. W przypadku obywateli Polski Ukraina nie stosuje wiz wjazdowych do 90 dni nieprzerwanego pobytu.

1. Przyjazdy Ukraińców do Polski

⁵ Źródło: Badania własne IT

W 2008 roku Polskę odwiedziło 59935 tyś. cudzoziemców z czego 3320 tyś. stanowili Ukraińcy (5 miejsce). Jest to 39% spadek w stosunku do roku poprzedniego. Pod tym względem tylko Białoruś zanotowała gorszy rezultat -45%.

Z wstępnych badań IT możemy odczytać, że przyjazdy turystów do Polski w 2008 roku wyniosły 12960 tyś. Ukraińscy turyści po Niemczech byli najchętniej odwiedzającymi nasz kraj (1550 tyś.) Był to jednak spadek rzędu 27% (Białoruś – 36%).

Zgodnie z oczekiwaniami w 2008 roku znacznie spadła liczba gości zza wschodniej granicy: Białorusi (o 33%), Ukrainy (22%) i Rosji (10%). Niekorzystny dla tych krajów efekt Schengen, najbardziej był widoczny w pierwszym kwartale. Inaczej większość pozostałych krajów: w pierwszym kwartale notowaliśmy z reguły wzrost liczby gości, w drugim – spadek, ale jeszcze niewielki, w trzecim zaś – spadek był z reguły bardzo znaczny.

2. Ruch na przejściach granicznych w Polsce

W 2007 roku na polskich przejściach granicznych granicznych zanotowano 47 mln (+6% w stosunku do 2006 roku) wyjazdów oraz 66 mln. przyjazdów (+2% w stosunku do 2006 roku). W przypadku przejścia granicznego z Ukrainą odnotowano 4598 tyś. wyjazdów oraz 4979 tyś. (-5% w stosunku do 2006 roku) przyjazdów.

3. Wydatki Ukraińców w Polsce

W 2007 roku średnie wydatki turystów w Polsce na osobę wynosiły 254 USD. Ukraina uplasowała się na 11 miejscu z 169 USD. Jest to 67% mniej od średnich wydatków wszystkich turystów. Z wstępnych danych zebranych z 3 pierwszych kwartałów 2008 roku przeciętne wydatki turystów na osobę wynosiły 498 USD, a wydatki Ukraińców wzrosły do

285 USD. W przypadku wydatków turystów na 1 osobę/ 1 dzień średnia wynosi 65 USD. Przeciętny Ukrainiec na dzień wydaje średnio 18% (70 USD) więcej niż pozostali turyści i plasują się na 6 miejscu. W pierwszych trzech kwartałach 2008 roku wydatki te osiągnęły poziom 116 USD. Wydatki Ukraińców wzrosły do 105 USD. Średnie wydatki odwiedzających jednodniowych w Polsce według krajów na jedną osobę wynoszą 120 USD.

W przypadku mieszkańców Ukrainy kwota ta jest 55% wyższa od średniej i wynosi 186 USD. Co ciekawe według tego samego badania Niemcy wydają średnio 123 USD. W pierwszych trzech kwartałach 2008 roku średnia kwota wydatków odwiedzających jednodniowych wyniosła 153 USD. Mieszkańcy Ukrainy wydali 99% więcej niż przeciętny turysta bo aż 301 USD plasując się w tej kategorii na pierwszym miejscu. Na przestrzeni roku można zaobserwować znaczny wzrost wydatków odwiedzających jednodniowych, szczególnie z Ukrainy Białorusi i Rosji. Utrudnienia w przekraczaniu granicy dla obywateli tych krajów sprawiają, doprowadziły do spadku liczby podróżnych przy jednoczesnym wzroście wydatków ponoszonych z zakupami.

4. Liczba Ukraińców korzystających z obiektów zakwaterowania zbiorowego w Polsce⁶

W 2008 roku Liczba cudzoziemców korzystających z obiektów zakwaterowania zbiorowego wynosiła 4046 tyś. Był to 8% spadek w stosunku do roku poprzedniego. Pod względem dynamiki spadku (-22%) Ukraina znalazła się na trzecim miejscu po Białorusi (33%) i Estonii (23%). Mimo tego spadku Ukraina w tej kategorii zajmuje 6 miejsce z 138 tyś osób. W tym samym okresie udzielono 10173 tyś. noclegów w obiektach zakwaterowania zbiorowego z czego 333 tyś mieszkańcom Ukrainy (6 miejsce). Był to 16% spadek w stosunku do roku 2007.

5. Wpływy z turystyki międzynarodowej Polski i Ukrainy⁷

W 2007 roku wpływy z turystyki międzynarodowej na Ukrainie wyniosły 4,597 mln. USD (21 miejsce w Europie, 45 na Świecie). Dynamika wzrostu wobec roku 2007 wynosiła 31,9% (6 miejsce w Europie). W przypadku Polski liczby te kształtowały się następująco 10,627 mln USD (13 miejsce). Dynamika wzrostu wobec roku 2007 wynosiła 30,9% (8

⁶ Źródło: GUS

⁷ Źródło: UNWTO

miejsce). W Polsce w pierwszych 4 miesiącach 2008 roku zanotowano spadek -1,4%, na Ukrainie wzrost 49%.

6. Wydatki na wyjazdy zagraniczne Polaków i Ukraińców⁶

W 2007 roku wydatki na wyjazdy zagraniczne Polaków wynosiły 6,8 mln. USD (25 miejsce na Świecie). Był to 6,1% wzrost wobec roku 2006. W pierwszych 4 miesiącach 2008 roku zanotowano 3,5% spadek wydatków na wyjazdy zagraniczne Polaków. Ukraina znalazła się na 44 miejscu z 3,3 mln USD. Był to 16,2% wzrost wobec roku poprzedniego. W pierwszych 4 miesiącach 2008 roku zanotowano 8,3% wzrost.

7. Przyjazdy turystów Ukraińskich do Polski według podstawowych celów pobytu oraz główne miejsca pobytu

Głównym celem przyjazdów do Polski turystów z Rosji, Białorusi i Ukrainy w 2007 roku były zakupy. Cel ten stanowi aż 41% wszystkich przyjazdów obywateli tych państw. Tym samym nacje te najchętniej ze wszystkich innych przyjeżdżają do Polski w tym celu. 21% przyjeżdża przez Polskę tranzytem. 17% w celach zawodowych lub służbowych. 7% stanowią odwiedziny oraz inne cele. Tylko w przypadku 6% można powiedzieć o typowej turystyce.

W tym samym okresie Rosjanie, Białorusini i Ukraińcy najchętniej nocowali w hotelach i motelach (39%). 14% nocowało u rodziny. 12% turystów zdecydowało się na kwatery prywatne, 3% na nocleg w pensjonatach. 32% stanowią pozostałe formy noclegów.

8. Długość pobytu w Polsce i sposób organizacji przyjazdu

W 2007 roku aż 94% przyjazdów do Polski obywateli Rosji, Białorusi i Ukrainy było przyjazdami na 1-3 nocy. Resztę stanowią przyjazdy na 4-7 nocy 4% oraz od 8 do 28 dni 1%. Podobne proporcje zachowały się w przypadku organizacji przyjazdów. Najpopularniejszy były przyjazdy organizowane samodzielnie, pozostałe formy miały marginalny udział w rynku. Wiąże się to z mniejszą zasobnością finansową obywateli tych państw. Taniej im jest zorganizować wyjazd samodzielnie, niż korzystać z ofert biur podróży.

9.

10. Bariery w dostępie do rynku ukraińskiego i perspektywiczne kierunkach polsko-ukraińskiej współpracy gospodarczej⁸

Polskie samorządy gospodarcze i firmy identyfikują szereg barier i utrudnień zarówno systemowych, jak i jednostkowych w działaniach na terenie Ukrainy. Najpoważniejsze bariery i utrudnienia w dostępie do rynku ukraińskiego to:

- znaczące opóźnienia lub brak zwrotu nadpłaconego podatku VAT (problem ten dotyczy przede wszystkim polskich inwestorów działających na Ukrainie i eksportujących swoją produkcję poza granice tego kraju),
- nieprzejrzystość, niespójność i zmienność ukraińskich przepisów prawnych,
- słabość wymiaru sprawiedliwości i trudności w dochodzeniu swoich praw w sądach, nie respektowanie lub niekorzystne dla polskich firm interpretacje ukraińskiego prawa przez organy administracji oraz brak jednolitego stosowania obowiązujących przepisów (zwłaszcza przez administrację na szczeblu lokalnym),
- korupcja aparatu administracyjno-sądowego,
- niedostateczne wsparcie inwestorów przez władze lokalne,
- utrzymywanie szeregu ograniczeń pozataryfowych związanych z dopuszczeniem importowanych towarów do obrotu rynkowego – m.in. obowiązkowej certyfikacji, atestacji, przepisy weterynaryjne i fitosanitarne itp. (szczegółowa informacja na temat aktualnie obowiązujących na Ukrainie ograniczeń pozataryfowych przy imporcie towarów do tego kraju zawarta jest w opracowaniu „Prawo celne – część III. Ograniczenia pozataryfowe”, zamieszczonym w zakładce „Przewodnik po rynku”),

⁸ z internetu: Wydział Promocji Handlu i Inwestycji Ambasady RP w Kijowie, <http://www.kiev.trade.gov.pl> (data odczytu: 20.04.2009)

- kwestionowanie i podwyższanie przez ukraińskie służby celne wartości celnej importowanych towarów (wyższe opłaty celne) oraz częste zmiany przepisów celnych,
- zbyt wolne wdrażanie zmian dostosowujących ustawodawstwo ukraińskie do wymogów unijnych i Światowej Organizacji Handlu,
- zły stan infrastruktury i niewielką liczbę przejść granicznych, powodujące bardzo długi czas oczekiwania na granicy, w szczególności przy przewozach towarowych.

Krytycznie oceniany jest również ukraiński system zamówień publicznych – pomimo formalnego braku ograniczeń dla zagranicznych podmiotów w dostępie do przetargów na Ukrainie polscy przedsiębiorcy oceniają ukraiński system zamówień publicznych jako nieefektywny i korupcjogenny. Na taką ocenę wpłynęły dodatkowo istotne zmiany, jakich dokonano w 2008 r. w ukraińskim systemie zamówień publicznych – zniesienie obowiązywania ustawy o zamówieniach publicznych, brak nowej ustawy, liczne zmiany tymczasowego rozporządzenia regulującego system zamówień publicznych na Ukrainie w związku z zastrzeżeniami natury prawnej w stosunku do tego rozporządzenia (szczegółowa informacja na temat aktualnie obowiązujących na Ukrainie przepisów z zakresu zamówień publicznych zawarta jest w opracowaniu „Zamówienia publiczne”, zamieszczonym w zakładce „Przewodnik po rynku”).).

Sporadycznym, aczkolwiek ciągle odnotowywanym problemem jest przejmowanie kontroli nad polskimi firmami lub ich majątkiem w sposób niezgodny z prawem lub w sposób legalny (tzw. „rejderstwo”).

Poza w/w problemami, pogarszająca się w związku ze światowym kryzysem finansowym sytuacja gospodarcza Ukrainy, szczególnie w IV kwartale 2008 r. rodziła dodatkowe utrudnienia we współpracy polskich i ukraińskich firm w postaci m.in. wprowadzanych czasowo ograniczeń w operacjach walutowych. Należy zakładać, iż w związku z nikłą szansą zasadniczej poprawy sytuacji gospodarczej Ukrainy w najbliższej przyszłości, polskie firmy mogą zetknąć się w roku 2009 z dodatkowymi utrudnieniami w dostępie do rynku ukraińskiego, wynikającymi z podejmowanych przez władze Ukrainy działaniami protekcjonistycznymi i chroniącymi krajowe podmioty, a także wynikającymi

bezpośrednio z trudnej sytuacji ukraińskich partnerów (niewypłacalność, niewywiązywanie się z kontraktów itp.).

Szansą na poprawę sytuacji w zakresie dostępu do rynku ukraińskiego należy upatrywać w stopniowej realizacji przez Ukrainę przyjętych przez ten kraj zobowiązań w ramach akcesji do Światowej Organizacji Handlu (Ukraina stała się członkiem tej organizacji w dniu 16 maja 2008 r.).

Rynek ukraiński jest nadal daleki od nasycenia, a rosnące dotychczas dochody społeczeństwa ukraińskiego stwarzały dobre perspektywy dla polskich firm zainteresowanych wejściem na ten rynek (zwłaszcza biorąc pod uwagę fakt, iż polskie towary i usługi charakteryzują się dobrą relacją jakości do ceny).

Tę pozytywną ocenę możliwości rozwoju działalności polskich firm na ukraińskim rynku (zarówno inwestycyjnej, jak i eksportowej) przesłaniają bieżące trudności odnotowywane przez gospodarkę ukraińską. Światowy kryzys finansowy silnie wpłynął na sytuację gospodarczą Ukrainy (ocenia się, że Ukraina będzie krajem najbardziej dotkniętym skutkami tego kryzysu). Szereg branż ukraińskich (w tym tych, które oceniane były jako perspektywiczne kierunki działalności proeksportowej lub inwestycyjnej firm polskich) odnotowuje spadki produkcji i dochodów, instytucje bankowo-finansowe praktycznie całkowicie wstrzymały kredytowanie działalności produkcyjno-usługowej i popytu konsumpcyjnego, rośnie bezrobocie, zmniejszają się dochody ludności, ograniczane są wydatki budżetowe, odnotowany został istotny spadek wartości ukraińskiej waluty – co negatywnie wpływa na import, narasta możliwość podejmowania przez władze Ukrainy działań protekcyjnych. Międzynarodowe instytucje finansowe szacują, iż PKB Ukrainy może obniżyć się w 2009 r. nawet o 5%.

Trudno ocenić możliwości zahamowania w/w negatywnych tendencji w gospodarce ukraińskiej. Oficjalne wypowiedzi przedstawicieli ukraińskiego rządu mówią o ponownym ożywieniu gospodarki ukraińskiej wiosną 2009 r., co wydaje się jednak mało prawdopodobne biorąc pod uwagę sygnały dochodzące z rynku (zapowiedzi firm dot. zwolnień pracowników i/lub ograniczania produkcji czy ograniczania wydatków inwestycyjnych, sygnały dot. trudności z płynnością finansową kolejnych banków komercyjnych, informacje dot.

możliwych problemów z realizacją budżetu państwa na rok 2009, zwłaszcza w zakresie realizacji wydatków inwestycyjnych i prorozwojowych).

Zakładając, iż nastąpi szybkie przełamanie negatywnych tendencji w gospodarce ukraińskiej i ponowny wzrost dochodów ludności, w ocenie Wydziału za szczególnie perspektywiczne kierunki rozwoju działalności firm polskich na ukraińskim rynku uznać należy: branżę rolno-spożywczą (inwestycje w hodowlę zwierząt i uprawę roślin oraz przetwórstwo rolno-spożywcze; dostawy maszyn, technologii i know-how), budownictwo (inwestycje w budownictwo mieszkaniowe, dostawy i/lub produkcja maszyn, urządzeń i materiałów wykończeniowych, inwestycje infrastrukturalne, zwłaszcza dotyczące realizację projektów z zakresu przygotowań do Mistrzostw Europy w Piłkę Nożną EURO 2012), energetykę (inwestycje w pozyskiwanie surowców energetycznych – zwłaszcza węgla i gazu ziemnego; dostawy maszyn, urządzeń i technologii energogenerujących energooszczędnych; dostawy maszyn, urządzeń i technologii do modernizacji sektorów pozyskiwania surowców energetycznych, wytwarzania i przesyłu energii), sektor dóbr konsumpcyjnych (dostawy i/lub produkcja sprzętu AGD) oraz sektor usług (zwłaszcza usługi lecznicze, edukacyjne, turystyczne).

ROZDZIAŁ – V – Podsumowanie

Ukraina jest dla Polaków naturalnym partnerem. Nie tylko ze względów gospodarczych ale i społeczno – kulturowych. W historii tych dwóch krajów można jest wiele wspólnych wątków (często negatywnych). Obecnie Polacy mało wiedzą o Ukrainie i Ukraińcach. Niewielu Polaków wie, że istnieje język ukraiński. Ukraińcy są postrzegani przez Polaków stereotypowo. Należy dążyć do zaniechania takiego myślenia. Metodą przeciwdziałania może być promocja strony Ukraińskiej w Polsce. Okazją do wzajemnie lepszego poznania swoich obyczajów i mentalności jest współorganizacja Euro 2012. W dniu dzisiejszym Ukraina może być łącznikiem między wschodem a zachodem. Część kraju nastawiona jest pro- rosyjsko, jednak coraz większe znaczenie odgrywają zwolennicy nurtu pro- zachodniego. Można powiedzieć, że Ukraina leży na pograniczu kultury wschodniej (prawosławnej) oraz zachodniej (łacińsko- chrześcijańskiej). Położenie to jest niezwykle atutem Ukrainy i daje jej ogromne możliwości. Niewątpliwie czynnikiem rozwoju

gospodarczego, w tym branży turystycznej będzie współorganizacja EURO 2012 razem z Polska. Jest to bezdyskusyjny bodziec to poszerzania współpracy Polska – Ukrainiejskiej. Śmiało można powiedzieć, że na organizacji tej europejskiej imprezy kraje te nie tracą. Co najwyżej mogą nie wykorzystać ogromnej szansy rozwoju i promocji jaką zostały obdarzone. Była by to wielka porażka tych państw. Możemy mieć nadzieję, że wykorzystają swoją szansę i spełnią pokładane w nich oczekiwania.

BIBLIOGRAFIA

F. Zastawnyj i W. Kusiński, *Ukraina przyroda – ludność – gospodarka*, Wydawnictwo Akademickie DIALOG, Warszawa, 2003,

<http://www.ukrcensus.gov.ua>

<http://www.polska.com.ua>

<http://www.ukrstat.gov.ua>

<http://www.bank.gov.ua/>

<http://mincult.kmu.gov.ua/>

<http://www.mfa.gov.ua>

<http://www.imf.org>

<http://www.kiev.trade.gov.pl>

<http://www.unwto.org/>

<http://www.stat.gov.pl/>

<http://www.intur.com.pl/>

WYKAZ TABELI I RYSUNKÓW

SPIS TABEL I RYSUNKÓW: